

Istungidokument

B8-1233/2016

16.11.2016

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 123 lõikele 2

olukorra kohta Valgevenes
(2016/2934(RSP))

Knut Fleckenstein, Andrejs Mamikins, Jens Nilsson, Zigmantas Balčytis, Vilija Blinkevičiūtė, Tanja Fajon, Doru-Claudian Frunzuliță, Karoline Graswander-Hainz, Anna Hedh, Miroslav Poche, Marlene Mizzi, Tibor Szanyi, Julie Ward, Elena Valenciano, Josef Weidenholzer, Miriam Dalli fraktsiooni S&D nimel

**Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Valgevenes
(2016/2934(RSP))**

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone ja soovitusi Valgevene kohta,
 - võttes arvesse 11. septembril 2016 toimunud parlamendivalimisi ja 11. oktoobril 2015 toimunud presidendivalimisi,
 - võttes arvesse Valgevenega suhtlemiseks moodustatud Euroopa Parlamendi delegatsiooni juhi 13. septembri 2016. aasta avaldust hiljutiste parlamendivalimiste kohta Valgevenes,
 - võttes arvesse Euroopa välisteenistuse pressiesindaja 12. septembri 2016. aasta avaldust parlamendivalimiste kohta Valgevenes,
 - võttes arvesse OSCE/ODIHRi, OSCE parlamentaarse assamblee ja Euroopa Nõukogu parlamentaarse assamblee 12. septembri 2016. aasta esialgset avaldust parlamendivalimiste kohta Valgevenes,
 - võttes arvesse nõukogu järeldusi Valgevene kohta, eriti 16. veebruari 2016. aasta järeldusi, millega tühistati sanktsioonid 170 üksikisiku ja kolme Valgevene äriühingu vastu,
 - võttes arvesse USA välisministeeriumi pressiesindaja 12. septembri 2016. aasta avaldust parlamendivalimiste kohta Valgevenes,
 - võttes arvesse OSCE 28. jaanuari 2016. aasta lõpparuannet Valgevene 11. oktoobri 2015. aasta presidendivalimiste kohta,
 - võttes arvesse Valgevene ametivõimude arvukaid deklaratsioone selle kohta, et mõned pärast 2015. aasta presidendivalimisi esitatud OSCE/ODIHRi soovitused viiakse ellu enne 2016. aasta parlamendivalimisi,
 - võttes arvesse kuue poliitvangi vabastamist Valgevene ametivõimude poolt 22. augustil 2015 ning sellele järgnenud liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja komisjoni asepresidendi Federica Mogherini ning Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste voliniku Johannes Hahni 22. augusti 2015. aasta avaldust poliitvangide vabastamise kohta Valgevenes,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 123 lõiget 2,
- A. arvestades, et oma Valgevene 2015. aasta presidendivalimisi käsitlevas lõpparuandes valmistas OSCE/ODIHR koos Euroopa Nõukogu Veneetsia komisjoniga ette rea soovitusi, mille Valgevene pidi ellu viima enne 2016. aasta parlamendivalimisi;
- B. arvestades, et läänega paremate suhete loomiseks lubasid Valgevene ametivõimud

demokraatliku opositsiooni erakondadel 2016. aasta parlamendivalimisteks lihtsamini registreeruda kui eelmistel valimistel ning välisvaatlejatele võimaldati parem juurdepääs häältelugemisele;

- C. arvestades, et OSCE/ODIHRi hinnangu kohaselt olid 2016. aasta parlamendivalimised tõhusalt korraldatud, kuid endiselt esinevad mõned pikaajalised süsteemsed puudused, sealhulgas õigusraamistiku piirangud seoses poliitiliste õiguste ja põhivabadustega; arvestades, et häälte lugemisel ja tabelisse kandmisel esines arvukalt menetlusnormide rikkumisi ja läbipaistvus oli puudulik;
- D. arvestades, et esimest korda 20 aasta jooksul on Valgevene parlamendis esindatud demokraatlik opositsioon;
- E. arvestades, et Valgevenes ei ole OSCE/ODIHRi rahvusvaheliselt tunnustatud standarditele vastava valimisseaduse kohaseid vabu ja õiglasi valimisi läbi viidud alates 1994. aastast;
- F. arvestades, et 2016. aasta veebruaris tühistas EL enamiku Valgevene ametnike ja juriidiliste isikute vastaseid piiravaid meetmeid hea tahte märgina, et ergutada Valgevenet parandama oma olukorda inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas; arvestades, et täheldati mõnesid nähtavaid jõupingutusi teatavate pikaajaliste probleemide lahendamiseks enne 2016. aasta valimisi, kuid samas on endiselt lahendamata palju valimiste õigus- ja menetlusraamistikuga seotud küsimusi;
- G. arvestades, et kaks Valgevene valimiste vaatlemise rühma – „Inimõiguste kaitsjad vabade valimiste nimel“ ja „Õigus valida 2016“ – mõistsid viimased valimised hukka põhjusel, et need ei vastanud mitmetele tähtsale rahvusvahelistele standarditele ega kajastanud usaldusväärselt Valgevene kodanike tahet;
- H. arvestades, et Valgevene vaatlemisrühmad kogusid konkreetseid tõendeid rohkearvuliste püüete kohta suurendada kogu riigis kunstlikult valimisaktiivsust viiepäevase eelhääletuse ajal (6.–10. september) ja valimispäeval (11. september);
- I. arvestades, et Euroopa Parlamendi delegatsioon Valgevenega suhtlemiseks tegi 18.–19. juunil 2015 oma esimese visiidi Minskisse pärast 2002. aastat; arvestades, et Euroopa Parlamendil puuduvad praegu ametlikud suhted Valgevene parlamendiga;
- J. arvestades, et Valgevenel oli konstruktiivne roll relvarahu kokkuleppe saavutamisel Ukrainas;
- K. arvestades, et Venemaa sissetung Krimmi ja selle annekteerimine on süvendanud Valgevene ühiskonnas hirmu, et siseolukord võib võimuvahetuse tulemusel destabiliseeruda;
- L. arvestades, et Valgevene on Euroopas ainus riik, kus veel rakendatakse surmanuhtlust; arvestades, et 4. oktoobril 2016 kinnitas Valgevene ülemkohus Sjarhei Vostrõkau suhtes langetatud surmamõistva otsuse; arvestades, et tegu oli neljanda surmamõistva otsuse kinnitamisega 2016. aastal;
- M. arvestades, et ELi ja Valgevene paremate suhete eeltingimus on olukorra

märkimisväärne paranemine nii sõna- ja meediavabaduse, tavakodanike ja opositsiooniaktivistide poliitiliste õiguste austamise kui ka õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste järgimise osas; arvestades, et Euroopa Liit toetab endiselt kindlalt inimõiguste, sealhulgas sõna- ja meediavabaduse austamist Valgevenes;

- N. arvestades, et nagu märgitakse Valgevene inimõiguste olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööri 21. aprilli 2016. aasta aruandes, esineb Valgevene, ELi ja Ameerika Ühendriikide kontaktide märgatavast tihenemisest hoolimata endiselt inimõiguste rikkumist ja märkimisväärseid muutusi ei ole täheldatud;
- O. arvestades, et inimõigusorganisatsioonid on juhtinud tähelepanu opositsiooni ahistamise uutele meetoditele;
1. väljendab jätkuvalt sügavat muret puuduste pärast, mida rahvusvahelised vaatlejad täheldasid 2015. aasta presidendi- ja 2016. aasta parlamendivalimiste ajal; tunnustab püüdeid teha edusamme, mis on aga endiselt ebapiisavad; märgib, et opositsioonil on vastvalitud parlamendis kaks esindajat; arvab siiski, et nad nimetati poliitilistel kaalutlustel, mitte valimistulemuste põhjal;
 2. kutsub Valgevene ametivõime üles jätkama viivitamata tööd põhjaliku valimisreformiga laiema demokratiseerimisprotsessi raames ja koostöös rahvusvaheliste partneritega; rõhutab vajadust võtta OSCE/ODIHRi soovitusel kasutusele aegsasti enne 2018. aasta märtsis toimuvaid kohalikke valimisi; rõhutab, et see on oluline ELi-Valgevene suhete soovitud paranemise seisukohast;
 3. kordab oma üleskutset Valgevene ametivõimudele tagada kõikides olukordades demokraatlike põhimõtete, inimõiguste ja põhivabaduste järgimine vastavalt inimõiguste ülddeklaratsioonile ning Valgevene poolt ratifitseeritud rahvusvahelistele ja piirkondlikele inimõigusi käsitlevatele õigusaktidele;
 4. palub Valgevene valitsusel vabastatud poliitvangid rehabiliteerida ning taastada nende kodaniku- ja poliitilised õigused;
 5. väljendab muret, et alates 2000. aastast ei ole Valgevenes registreeritud ühtegi uut erakonda; nõuab, et lõdvendataks piiranguid selles valdkonnas ning rõhutab vajadust võimaldada piiramatut poliitilist tegevust;
 6. ootab, et võimud lõpetaksid sõltumatu meedia ahistamise poliitilistel põhjustel; nõuab tungivalt, et lõpetataks halduskaristuste ja haldusseadustiku artikli 22 lõike 9 teise osa meelevaldne kasutamine akrediteerimata vabakutseliste ajakirjanike vastu, kes teevad välismeediaga koostööd, sest sellega piiratakse sõnavabadust ja teabe levitamist;
 7. kutsub Valgevene ametivõime üles tunnistama kehtetuks Valgevene kriminaalkoodeksi artikli 193 lõike 1, mille kohaselt on keelatud registreerimata avalike ühenduste tegevuste korraldamine ja nendes osalemine, kuna see säte on vastuolus ühinemisvabadust käsitlevate rahvusvaheliste standarditega ning Valgevene rikub sellega OSCE ja ÜROga kokkulepitud kohustusi;
 8. nõuab tungivalt, et Valgevene kui ainus Euroopa riik, kus veel kohaldatakse surmanuhtlust, teeks esimese sammu surmanuhtluse täieliku kaotamise teel ning

ühineks surmanuhtlusele kuulutatud üldise moratooriumiga; tuletab meelde, et surmanuhtlus on ebainimlik ja inimväärikust alandav karistus, sellel ei ole tõendatud heidutavat mõju ja selle tõttu on õigusemõistmisel tehtavatel vigadel pöördumatud tagajärjed;

9. kutsub Valgevene ametivõime üles tunnustama Valgevene inimõiguste olukorraga tegeleva ÜRO eriraportööri volitusi ja tegema temaga täielikku koostööd, alustades sisulist ja konstruktiivset dialoogi ning võimaldades tal külastada Valgevenet;
10. palub Euroopa välisteenistusel ja komisjonil otsida uusi võimalusi Valgevene kodanikuühiskonna organisatsioonide toetamiseks; rõhutab sellega seoses vajadust toetada kõiki Valgevene ühiskonnale teavet andvaid sõltumatuid allikaid, sh valgevenekeelset ringhäälingut;
11. märgib, et 2014. aasta jaanuaris algasid viisalihtsustusläbirääkimised, mille eesmärk on parandada inimestevahelisi kontakte ja ergutada kodanikuühiskonna teket; rõhutab, et komisjon ja Euroopa välisteenistus peaksid võtma vajalikud meetmed, et kiirendada edusamme selles valdkonnas;
12. toetab ELi tema kriitilises lähenemispoliitikas Valgevene ametivõimude suhtes ning väljendab valimisolekut aidata sellele kaasa Valgevenega suhtlemiseks moodustatud Euroopa Parlamendi delegatsiooni kaudu; palub komisjonil hoolikalt jälgida seadusandlikke algatusi Valgevenes ja kontrollida nende rakendamist;
13. kinnitab, et on oma töös pühendunud Valgevene rahva toetamisele, aidates kaasa Valgevene rahva demokraatiasuunalistele püüdlustele ja algatustele ning andes oma panuse riigi stabiilse, demokraatliku ja jõuka tuleviku toetuseks;
14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale ja komisjoni asepresidendile, Euroopa välisteenistusele, nõukogule, komisjonile, liikmesriikidele, OSCE-le/ODIHRile, Euroopa Nõukogule ja Valgevene ametivõimudele.